

Artur Heras

Xàtiva (València), 1945.

1961-1966

Estudis de BBAA. En S. Carles, València.

1962

ARS, Seminari Metropolità, Montcada.

“Els anys 60 Artur Heras anava a l'Escola Oficial de Belles Arts de València, però en realitat es dedicava a les experiències inconformistes, clandestines podríem dir, encaminades a explorar els secrets i els misteris fascinants de la matèria. Foren anys durs i apassionats a la vegada. Ell, juntament amb Armengol i Boix, foren possiblement els primers en portar el pop-art. Tot aquest ferment revolucionari anava acompanyat, cal dir-ho, de nombrosos viatges d'A.H. a l'estranger, especialment a París, un París esmorteït, però on encara es sentia el batec de l'art internacional” (A. Roig, *Catàleg de l'exposició a la Galeria Adrià*, Barcelona, 1974).

1964

R.N.E., València/ Sala Martínez Medina, València./ Sala Mateu, València.

“Interessa fer notar que aquests artistes estimen el treball en equip, i voluntàriament han fet obra col·lectiva. Que senten agudament els problemes del poble, tant en el sentit d'una voluntat d'utilitzar l'art com una arma de denúncia, com en un acte d'adhesió sentimental i com un estímul per a la acció...”. (A. Cirici Pellicer, “Heras, Boix, Armengol”, en *Serra d'Or*, núm. 7, 1966).

En 1962 rep el premi de pintura del *VIII Salón de Otoño* (València) i en 1964 la medalla de bronze del *V Salón Internacional de Marzo* (València).

1966

Galeria Val i 30, València / Galería Bique, Madrid.

publicació *Spanish Art Now* de Willy Dyckes.

1967

Cercle Ebusus, Eivissa / Caja de Ahorros del Sureste, Benidorm.

1969

Galeria Val i 30, València.

“Artur Heras coneix el que vol dir i sap com dir-ho. Aquesta clarivident consciència del missatge i de l'idioma no es resol, això no obstant, en la pintura d'Heras amb fórmules immediates, d'aquelles que neguen a l'espectador el vol de la fantasia i de la intranquil·litat del dubte. Ací no hi ha receptes lingüístiques. El que veiem és un enigma inquietant, sempre expressat de manera distinta. És un exercici poètic i una reflexió, traduïts a imatges

recognoscibles i eficaces. Però la seua naturalesa és contradictòria. Les coses són antagonistes d'elles mateixes. Els éssers són ells i el seu contrari. D'aquesta ambigüïtat brolla la seua qualitat poètica i la seua força revulsiva" (V. Aguilera Cerni, *Catàleg de l'exposició a la Sala Amadís*, Madrid, 1971).

1970

Obté el premi de pintura de la III Biennal Internacional d'Eivissa i el de dibuix en la *Exposición Nacional de Arte Contemporáneo* al Museu Sant Pius V, de València./

6 from Spain, University of Whitewater, Wisconsin./

Homenatge a Joan Miró, Col·legi d'Arquitectes de Barcelona i Palma de Mallorca./

Galería Juana de Aizpuru, Sevilla .

1971

Galeria Carl van der Voort, Eivissa / Galería Amadís, Madrid/ Galería Arrabal, Callosa d'En Sarrià / Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, Barcelona.

1972

Galería Sur, Santander / Galeria Salom, València / Galeria Adrià, Barcelona / Col·legi Oficial d'Arquitectes de València i Múrcia, València. VII Biennal de París, Parc de Vincennes.

1973

Galeria Carl van der Voort, Eivissa / Galería Vandrés, Madrid / Sala Pelaires, Palma de Mallorca / Galería Atenas, Saragossa / Galería Arrabal, Callosa d'En Sarrià.

1974

Travaux d'aujourd'hui, Palais Galliera, París, en 1972. *Pintura espanyola contemporània* Lunds (Suècia), Museu de Belles Arts, Brussel·les, / Haus der Kunst de Munic./ Galeria Adrià, Barcelona / Galeria Cànem, Castelló / Galería Esti-arte , Madrid.

1975

Galeria Val i 30, València / Galeria Montgó, Dènia / Galeria Arrabal, Callosa d'En Sarrià.

"Heras, un altre component de la valenciana *Crònica de la realitat*, ens presenta una sèrie d'obres realitzades amb totes les tècniques i tots els productes ja nobles per a l'expressió plàstica, que gosaríem adjectivar de crònica de les ruïnes humanes i institucionals. Allò que apareix als seus quadres du el propòsit de les il·lusions i de les repressions, tot tractat amb el més minuciós microrealisme i il·lusionisme plàstic, però valoritzat i eternitzat -a punta de pinzell, llapis o el que siga- a la manera com ho va fer, amb *collages*, l'alemany Schwitters. El que val de les coses és el testimoni humà que comporten, no les seues qualitats socials reconegudes... Heras sacseja el món que l'envolta per a fer-nos prendre consciència que allò més insignificant o allò més portentós tenen el mateix valor i emocionen el recipiendari o l'utilitzador o manipulador" (A. Puig, "Heras", en *Gazeta del Arte*, núm, 22, 1974).

1976

Galerie Kerlikovsky, Munich.

Publica el primer d'una sèrie de llibres il·lustrats en Insel Verlag, Frankfurt/Main.
Nowa Grafika Hiszpanska, Wroclaw.

1978

Llibres il·lustrats en les editorials Lumen de Barcelona, Lóguez de Salamanca, Casterman, París.

Setmanes catalanes. Kunsthalle de Berlín / *Convivencias*, Museo Vostell, Cáceres/

Galeria 3 i 5, Girona.

1979

Bandera, bandera Galeria Temps, València.

1980

Bandera, bandera Fundació Joan Miró, Barcelona /
Galeria Cànem, Castelló /

30 Künstler aus Valencia, Haus der Kunst, Magúncia /
Director de la Sala Parpalló, fins al 1995.

1981

Bandera, bandera Escola taller d'art, Reus.

1982

New Painting from Valencia, Spanish National Tourist Office, Nova York./

Libros de artistas, Biblioteca Nacional, Madrid /

30 Künstler aus Valencia, Haus der Kunst, Magúncia

1985

Ronda dels veïns de l'Ermita, premi al millor disseny de llibre del Ministeri de Cultura i Educació.

1987

Homenaje a las víctimas del franquismo, Centro Cultural de la Villa de Madrid, Llotja de València i Museo de Arte Contemporáneo de Sevilla.

1988

Alfons Roig i els seus amics, Palau dels Scala, València.

1989

Los libros más bellos del mundo, Internationale Buchkunstausstellung, Leipzig.
Col·lecció del Museu de la Resistència Salvador Allende, Santiago de Xile.

1991

Galerie Art-sud, Interarte, València.

1992

El camino del arte, Sala Parpalló, València.

“L’expectació d’aquesta mostra venia guarnida per la circumstància de la, suposadament, voluntària automarginació del panorama artístic protagonitzada pel nostre artista des de 1979. La seua exposició *Bandera, bandera*, exhibida aquell any en la valenciana Galeria Temps -i a l’any següent en la Fundació Miró de Barcelona-, va constituir tota una fita, inexcusable a l’hora de traçar un perfil de l’art espanyol de l’època de la transició democràtica.(...) És més, si traçarem una hipotètica línia que fera enllaçar els presupòsits d’abordatge artístic plantejats en *Bandera, bandera* i en *El camino del arte* podríem col·legir que una unitat substancial lliga aquestes dues significatives fites, malgrat els tretze anys que les separen. Però potser allò més suggestiu que podria extrapolar-se d’aquesta comparança fóra el fet que les “claus” que s’anuncien en 1979, es ratifiquen, s’amplien, es flexibilitzen i es diversifiquen en 1992. Fins i tot es podria afirmar que elles mateixes s’han desenvolupat al compàs de l’esdevenir de les arts al llarg d’aquest, tan curt com apassionant, període que s’ha singularitzat -entre d’altres coses- per haver estat el sostenidor temporal d’un notori canvi de paradigma estètic. (J.A. Blasco Carrascosa, “El camino del arte de Artur Heras”, en *Címal Internacional*, núm. 39-40, 1993), La Col·lecció de l’IVAM, Centre Julio González, València.
II Bienal Internacional del Cartel, Museo J.L: Cuevas, Méxic.DF

1993

Quadern de dibuix, Galeria Arte Xerea, València.

“quaranta-vuit.- Els anys d’Artur Heras. Segons el seu descodificador García Bonafé (vegeu): Edat que no fa molt de temps li semblava canònica. No ha tingut una joventut amable, ni heroica, ni fabulosa. No va fer la guerra. No és israelita, ni monjo exclaustrat, ni professor de filosofia. Ni ha pres el camí dels honors. Ni se’n lamenta ni se’n enorgulleix. Socialment ha tingut l’energia de no arrelar en cap lloc, i ha deixat caure tot allò que li semblava *superflu* no per pintar, sino per a arriscar-se a comprometre la part més tenaç d’ell mateix en la pintura”.(M. Vázquez Montalbán, catàleg *Quadern de dibuix*. Ed. Xerea, 1963).

1994

Un segle de pintura valenciana, IVAM, Centre Julio González, València./ Museo de Arqueología, Madrid./ Col·lecció AVUI, Centre Cultura Contemporània, Barcelona/

100 carteles de Artur Heras, Galería Casa del Poeta, Mèxic D.F.

Artistes pel tercer món, Sala d’exposicions Ibercaja, València

1995

Boix, Heras, Armengol, Centre Julio González, IVAM, València/

Informalismo y Nuevo Realismo en la Colección del IVAM, Museo Nacional de BB AA, Buenos Aires/

100 cartells d’AH, La Gallera, València. 15/41 Centro Cultural La Beneficencia, Valencia.

“Al ritme d’aquesta avidesa inquieta per tots els gèneres, Artur Heras, *voyeur* narcissista, devora línies i colors per a sentir-se superior a ell mateix. S’agita, es dispersa i cau en aquella bulímia de la visió que evidencien tants dels seus cartells, aquells caps (Gassmann, Montand, Kemp), rostres impecablement arrabassats a la destrucció, i la necrosi, i la sorra rogenca que es torna nit de

plom, i també els vençuts de Robert Capa.”(Mario García Bonafé, catàleg *100 cartells*.Ed. Generalitat Valenciana,1994).

Trienal de Arte Gráfico, Palacio Revillagijedo, Gijón / *Mediterrani*, Casal Sollerich, Palma de Mallorca.

1996

Quadern de tardor, Casa de Cultura, Bellreguard / *La suerte rápida*, Espai Lucas, València / *Artistas españoles en la colección de la Fundación Miró*, Fundación Pilar i Joan Miró, Palma de Mallorca.

1997

Art per al cor, Sala d'exposicions de BBV, Barcelona / *Pop y Nueva Figuración en la colección del IVAM*, VI Feria Internacional de Arte , Guadalajara, Mèxic./ Helsingin *Julistebiennale 97*, Helsinki.

El Ministeri de Cultura francès el nomena *Chevalier des Arts et des Lettres*.

1998

Continuum, Casa de Cultura, Alzira / Centro La Asunción, Albacete / Centro Cultural, Requena / Universidad Popular, Almansa. *II Encuentro Internacional de Diseño Gráfico*, Galería Alva de la Canal, Universidad Veracruzana, Xalapa. *Hiroshima* Museo de Bellas Artes S. Pio V, Valencia.

1999

Galeria Cànem, Castelló / Galeria I Leonarte, València./ *Colección Martínex Guericabeitia*, Universitat de València. *Desde la Sala Mateu*, Atarazanas, Valencia

“Hi ha una fotografia que es va fer Heras a Berlín que apareix glosada en algun lloc per García Bonafé i que jo voldria subratllar ací.(...) En aquesta fotografia Heras, un Heras més jove, tracta de pujar una paret, sense cap altra ajuda que la de l'aire. Du una gavardina gruixuda i obri els seus ulls com si en efecte ja estigueren percebent els efectes meravellosos que deu produir el vol involuntari. Com si es tractara d'un autoretrat de la seua imaginació, aquesta fotografia és una mà contra el temps, una manera d'aturar l'edat i d'apropiar-se de les formes de futur. L'artista és una mena d'Ícar, sempre volant en contra de les ales de l'edat, inventant la primavera en el solc propi del seu temps, i creient, mentre puja o es desplaça que ell és l'únic habitant del seu vol. Aquesta sensació de llibertat i de futur que desprén aquesta fotografia és, en si mateixa, la justificació i la definició d'una actitud davant la vida i davant l'art, que és naturalment una manera de vida”. (Juan Cruz, *Heras..Retrat del temps*.catàleg BHA, IVAM, 1995).

2000

Despulses, Fundació Bancaixa,València / Sala San Miquel, Fundació Caixa-Castelló /

Quadern de les hores, Sala Quatre cantons, Vil·lafamés. *La memòria que ens uneix*, Museu Universitat, Alacant./ *¿Quién dijo no? Imágenes del arte pop español*, Pabellón de Mistos de la Ciudadela, Pamplona / Palacio Revillagijedo, Gijón / *Premis Pintura 1963-1999*, Museu de l'Almodí, Xàtiva / *Colección Pictura, Pintura Española 1950- 2000*, Sala de Armas, Ciudadela, Pamplona.

2001

Sine die, Galería I Leonarte, València / *Hotel Ambos Mundos*, Sala Carlos III, Universidad Pública de Navarra, Pamplona.

Premi Túria d'Arts Plàstiques.

La Colección del IVAM, Centro Julio González

2002

Crímenes perfectos de Max Aub, Museo de la Estampa, Mexico

Cop de daus, L'Estació Centre d'Art, Dénia.

Terrani, Galería Gradska, Smederevo.

2003

The Yugoslav depression, Galería I Leonarte, València /

La ciudad collage, Ciudadela, Pamplona / *Homenatge a A. Tàpies*, La Nau,

Universitat de València./ *Crímenes ejemplares*, Museo J. L. Cuevas, Mèxic DF.

Latí Poster Bienal 2003, Helsinki.

2004

Toda la ciudad habla de ello Fundació Bancaixa, Alacant/

(A→C) Àmbit galería d'art, Barcelona.

Rostres Galería Canem, Castelló.

Los años jóvenes Atarazanas de Valencia.

(...) Heras ha pintado muchos cuadros y ha evolucionado, pero siempre ha permanecido insobornable, fiel a un concepto de pintura muy especial porque, como artista, nunca ha desligado la acción de pintar del hecho existencial, de manera que la suya es una pintura que huye de la retórica, una pintura vigorosa, una pintura que concentra grandes dosis de energía, plástica e intelectual, en cada rasgo, figura o símbolo.

Y a pesar de que han transcurrido tres décadas, continuamos descubriendo en su obra, pictórica y escultórica, una visión crítica o reflexiva, la marca dramática del hombre actual dentro de su entorno social, pero suavizada, poetizada, más socarrona. La experimentación con los estilos y los lenguajes, los elementos oníricos del surrealismo y el atrevimiento anárquico del dadá que Roig destacaba sigue latente en su obra más reciente y, hoy, sus composiciones, todas, absolutamente todas, se mantienen indisociables del hecho humano, de los quebraderos de cabeza y las preocupaciones del hombre moderno, como veía Roig, aunque ahora las trata con menos dramatismo.

Lo que atrae al espectador de estos cuadros a primera vista es su frescura y libertad. Frescura de factura -Heras es capaz de usar infinidad de recursos, temáticos, técnicos y objetuales- y libertad por la fluencia no reprimida de los argumentos que desarrolla(...)

(Daniel Giralt-Miracle cat. Galería Àmbit, Barcelona 2004)

2005

L'évidence éternelle à cent mètres du centredumonde, Perpinya.

L'étern combat Galerie Serge Laurent, Paris.

Contextos Colección Martínez Guerricabeitia. Universidad de Valencia Junio-septbre.

Comisión Cívica para la recuperación de la memoria histórica. Colegio de Arquitectos de Alicante. Setembre-octubre.

«*Cal que la pintura serveixi per a una altra cosa que per a la pintura: per pensar, per representar el pensament*» deia Magritte. És sens dubte d'aquesta màxima d'on procedeix l'art d'Artur Heras. Visitant que franqueja el llindar d'aquesta exposició, prepari's per a un enèrgic *brain storming*, per emprar una expressió de moda. Hom no surt indemne d'una presa de contacte amb aquesta obra. Ja no s'oblida, parlo per experiència. Les seves imatges no són mai el reflex de realitats objectives, sinó de projeccions mentals que treuen la seva intensitat de les associacions paradoxals, d'aquests *champs de forces* dels quals parla André Breton (2). Modificant sense vergonya les relacions que els objectes mantenen entre ells, aquestes associacions esquerden sense compassió el mur dels prejudicis i de les evidències banals. El quadre, l'escultura materialitzen el pensament poètic i juguen amb les paraules un poc a la manera dels poemes-objecte superrealistes. Encara que tot hi sigui detingudament sospesat, medit, l'obra recupera gràcies a la ciència del pintor, sobretot aquests darrers anys, aquest caire de primer esbós, aquesta espontaneïtat de l'agudesa a la qual s'assembla en molts aspectes. No és tampoc delectació gratuïta de la bella matèria pictòrica o complaent immersió en els fantasmes d'un jo narcisista. Ni la personalitat de l'autor, ni les circumstàncies històriques no l'hi ho han permès.(...)

(Michelle Vergnole cat. *L'évidence éternelle* à cent mètres du centredumonde, Perpignan, 2005)

2006.

Colection–Collective à cent mètres du centredumonde, Perpinyà.

L'art assequible: homenatge a Picasso. Sala Mtnez. Guerricabeitia, Universitat de València juliol-setembre 06

50 años de arte moderno español. Colección Tous-Godía. Centro de Exposiciones Ibercaja, Zaragoza.

Passatges –De la torre de Tatlin a lavorare stanca de Pavese Galeria paz Y comedias,

València. Desembre-gener 07

2007

China Internacional Exposition gallery 07, Pekín 2/6 maig.

El Pop-Art en la col·lecció de l'IVAM. IVAM març-maig, Valencia.

Passatges 07-08 Centre Cultural d'Almussafes desembre-gener 08.

(...) Artur Heras es fonamenta en aquesta lògica per a utilitzar el poder simbòlic de les imatges com a valor susceptible de ser intercanviat i produir nous valors, plusvàlues artístiques. Ell creu que, ni tan sols en nom dels records i tradicions anteriors a l'època de la reproducció massiva, hauríem de

mantindre els significats preassignats lligats a les formes. Si l'espoliació d'aquests continguts pot generar uns altres de nous, tindrem un acte creatiu com a resultat d'una operació moderna de posada en moviment, i alliberarem nous sentits en aquest procés d'extracció, trànsit i nova proposta de reubicació.

Segons Jean Baudrillard (El sistema dels objectes), les «estructures de col·locació» dels objectes que ens moblen la vida quotidiana contenen aspectes simbòlics crucials per a la cultura contemporània. Les disposicions decoratives dels interiors domèstics i els espais públics metropolitans manifestaven, per a Walter Benjamin (Libre dels passatges), modernes voluntats individuals d'expressar-se i de generar entorns protectors, amplificadors o funcionals de la personalitat. Arreplegant aquest fil del simbolisme modern de les disposicions d'objectes, Artur Heras eleva les seues estructures de recol·locació a la categoria de mitjans expressius i les posa en marxa com a motors de les seues composicions. En conseqüència, per a guanyar maniobrabilitat i velocitat en aquest primer joc de redistribució, convé assumir l'alleugeriment dels materials icònics, la pèrdua de pes patida en la seua descontextualització.

(Vicent Pla . Cat. *Passatges 07/08*)

2008

Passatges 07-08 Casa de Cultura, El Campello 12 gener /19 febrer

Passatges 07-08 Palau dels Barons de Santa Bàrbara, Ontinyent 1/29 març.

Passatges 07-08 Sala d'exposicions Coll Alas, Gandia 4 abril/ 4 maig.

Passatges 07-08 Casa de Cultura, Port de Sagunt 7 maig / 8 juny.

Passatges 07-08 Casa de Cultura de l'Alcudia 14 juny/ 13 juliol.

Passatges 07-08 Casa de Cultura de Villena, 7 d'agost/ 3 setembre.

Valencia in Posters Museo del cartel Wilanów, Varsovia. 24 sep./31 octubre.

Artur Heras à centmètresducentredomonde Centre d'Art Contemporani Perpignan, juliol-setembre.

Del altar a la calle Fundación Guerricabeitia, La Nau Universidad de Valencia octubre-enero 09.

Premios

- Premio de Pintura del *VII Salón de Otoño* ,Valencia 1962.
- 1º Premio de Pintura *José de Ribera*, Xàtiva 1963
- Medalla de bronce del *V Salón Internacional de Marzo*, Valencia 1964.
- *Premio Senyera de grabado*, Valencia, 1969.
- 1º Premio de Dibujo *Exposición Nacional de Arte Contemporáneo*, Valencia 1970.
- 1º Premio du *VIII Salón Nacional de Pintura*, Murcia, 1970.
- 1º Premio de Pintura, *II Bienal Internacional de Ibiza*, 1971.
- *Beca de Investigación Plástica*, Ministerio de Cultura Madrid, 1980.
- *Premio al Mejor Diseño de Libro*, Ministerio de Cultura 1986.
- Premio *Alfons Roig*, Diputación de Valencia, 1993.
- *Premio de Escultura* para la estación Facultades del metro de Valencia, Generalitat Valenciana 1995.

- Nombrado *Chevalier des Arts et des Lettres* por el Ministerio de Cultura Francés, 1997.
- Premio *Túria* de Artes Plásticas, 2001.

Colecciones

- Museo de la Ciudad, Valencia.
- Fondos de la Diputación de Valencia.
- Ateneo Mercantil, Valencia.
- Museo de Arte Contemporáneo, Sevilla.
- Museo Nacional *Centro de Arte Reina Sofía*, Madrid.
- IVAM, Instituto Valenciano de Arte Moderno, Valencia..
- *Museo de la Solidaridad Salvador Allende*, Santiago de Chile.
- Museo d'Art Moderne, Wroclaw, Polonia.
- Museo del Cartel Wilanów, Varsovia. Polonia.
- Kunsthalle, Lund, Suède.
- Museo d'Art Contemporain d'Elx
- Museo d'Art Contemporain d'Eivissa
- *Fundació Bancaixa*, Valencia.
- *Fons d'Art Avui*, Barcelona.
- *Fundació Pilar i Joan Miró*, Palma de Mallorca.
- Museo de Vilafamés.
- Museo de l'Almodi, Xàtiva.
- Fondos de la Universidad de Veracruz, Xalapa, México.
- Fondos de Arte Contemporáneo Universidad Politécnica de Valencia.
- Colección *Martínez Guerricabeitia*, Universidad de Valencia..
- Colección Universidad Pública de Navarra, Pamplona
- Colección Caixa d'Estalvis del Mediterrani, Alacant.
- Colección *à cent mètres du monde*, Perpignan.
- Colección La Caixa, Barcelona.

Bibliografía

- AA.VV.: Enciclopedia del Arte español del s. XX (dir. Francisco Calvo Serraller), 2 vol. Mondadori España, Madrid 1969.
- AA.VV.: "Quadern", Saó, València, Desembre, 1998.
- A.P.: "Heras". Gaceta del Arte, maig 1973.
- Aguilera Cerni, V., Llorens Serra, T.: "Arte actual valenciano", dins el catàleg del Museo de Arte Contemporáneo de Sevilla, Sevilla 1972.
- Aliaga, Xavier: "Artur Heras expone en Xàtiva". El País, 21-V-1995.
- Anònim: "Armengol, Heras y Boix en el Colegio de Arquitectos". Diario de Barcelona, 11-IV-1971.

Anònim: "Boix, Heras y Armengol en la Galería Adrià". La Vanguardia, 8-XII-1972.

Anònim: "Las exposiciones. Boix, Heras y Armengol". Hoja del Lunes de Mallorca, 5-III-1973.

Anònim: "Boix, Heras y Armengol en la Sala Pelaires". Diario de Mallorca, 14-III-1973.

Anònim: "Tres pintores valencianos". Goya, setembre-octubre 1973.

Anònim: "Artur Heras: El cartel en España". El Nacional, México 14-V-1994.

Anònim: "Boix, Heras, Armengol". Correo del arte, núm. 113, 1995.

Anònim: "Boix, Heras, Armengol, nuevo realismo en el IVAM".

Anònim: "Art Contemporaine" L'independant 03-02-2006.

ABC, 28-IV-1995. Anònim: "Boix, Heras, Armengol".

Bellas Artes, núm. 18, maig 1995. Areán, Carlos: Treinta años de arte español. Guadarrama, Madrid 1972.

Arenós, Lydia: "Entrevista con A.H.". Cartelera Turia, núm. 1.264, València 1988.

Azpeitia, Ángel: "Tres hiperrealistas en 'Atenas'. Boix, Heras y Armengol". Heraldo de Aragón, 1973.

Azpeitia, Ángel: "Artur Heras". Heraldo de Aragón, 13-III-1977.

Ballester Añón, Rafael: "Taulatetombat, escultura de Heras". Cartelera Turia, núm. 1.396, València 1990.

Ballester Añón, Rafael: "Artur Heras, en el camino del arte". Turia, núm. 1.502, 1992.

Ballester Añón, Rafael: "Artur Heras, el artista versátil". Turia, núm. 1.553, 1993.

Ballester Añón, Rafael: "Boix, Heras y Armengol". Turia, 22 maig, 1995.

Batalla, Eva: "Los paisajes de Heras" El País, 24-04-2008

Beltrán, Adolf: "El diálogo artístico". El País, 28-IV-1995.

Blasco Carrascosa, J.A.: "El camino del arte de Artur Heras". Cimal, núm. 39/40, 1993.

Bonet Correa, Antonio: "Presencia de Valencia en el arte contemporáneo". Correo de Andalucía, 5.2.70.

Bonet, Juan M.: "Una rosa es una rosa es una rosa". Diario de Baleares, 24-II-1973.

Bono, Ferrán: "Artur Heras, pintor y gestor cultural". El País, 1-IX-1995.

Borràs, M^a LL^a: "Panorama de novísimos catalanes". Destino, gener 1972.

Cajide, Isabel: "Con Artur Heras al encuentro de su obra. Entrevista con Artur Heras". Artes núm. 113, 1971.

Calvo Serraller, Fco.: Enciclopedia del arte español del siglo XX. Mondadori, Madrid 1971.

Calvo Serraller, Fco.: España. medio siglo de arte de vanguardia 1939-1985. Ed. Fundación Santillana - Ministeri de Cultura, Madrid 1985.

Campo, A.M.: "Boix, Heras, Armengol". ABC, 30-III-1966.

Cardona, Fina: "Artur Heras: Es peligroso asomarse al interior", Qué y Dónde, València, 18-X-1999.

Català Gorgues, M.A.: 100 años de pintura, escultura y grabado valencianos. 1878-1978. Caja de Ahorros de Valencia, València 1978.

Català Gorgues, M.A.: Colección pictórica del Excmo. Ayuntamiento de Valencia. Ed. Ajuntament de València, València 1983.

Cirici Pellicer, Alexandre: "Una nova pintura catalana: la generació de Jordi Galí". Serra d'Or, núm. 7, juliol 1964.

Cirici Pellicer, Alexandre: "Heras, Boix y Armengol". Serra d'Or, gener 1965.

Cirici Pellicer, Alexandre: "Heras, Boix y Armengol". Serra d'Or, juliol 1966.

Cirici Pellicer, Alexandre: L'art català contemporani. Edicions 62, Barcelona 1970.

Cirici Pellicer, Alexandre: "Tres artistes valencians". Orifloma, maig 1971.

Cirici Pellicer, Alexandre: "Escultura, pintura, gravat i dibuix, l'ensenyament, els grups, la crítica (1948-1971)" dins L'art català contemporani (dir. Enric Jardí). Proa, Barcelona 1972.

Crespo, Ángel: "Las exposiciones de Madrid". El inmueble, núm. 4, maig 1966.

Del Castillo, Alberto: "Armengol, Boix y Heras". Goya, núm. 102, 1971.

De La Calle, R., Garnería, Juan, Prats Rivelles, F.: Plástica valenciana contemporánea. Ed. Promociones Culturales del País Valenciano, València 1986.

De La Calle, Román: "Els silencis operatius d'Artur Heras". El Temps, 18-I-1993.

De La Calle, Román: "La meditación plástica". Arte-Omega, núm. 5, 1993.

Dyckes, Willy: "Contemporary Spanish Art". The Art Digest, Nova York 1975.

Errando, Jr. J.: "La nueva pintura. A propósito de la exposición de Armengol, Boix y Heras en la Sala Martínez-Medina". Las Provincias, gener 1964.

Escuder, Tomás: "Artur Heras, guanyant-se la plata". Levante, 15-I-1992.

Fabregat, A.: "Boix, Heras, Armengol. Valencianos en el MAN". Las Provincias, 19-X-1975.

Fernández-Brasó, M.: "Boix, Heras y Armengol: En busca de la realidad". ABC, 23-X-1973.

Fuster, Juan: "Críticas de arte y oficio". Tele-Exprés, 22-IV-1974.

G. Aranda, Enrique: "El camino de Artur Heras". Diario 16, 21-XI-1992.

G. Bonafé, Mario: "Las cosas temibles de Artur Heras". Levante, suplement Posdata 20-XI-1992.

Gámez, Carles: "IVAM a tres bandas". El Temps, 15-V-1995.

Galiana, Antonio: "Artur Heras y sus obras: Cronos y Kairós". Diario 16, 18-X-1993.

Galiana, Antonio: "Artur Heras: Hacia nuevas fronteras", Levante, 8-X-1999.

García Arlandis: "Tres notas sobre A. Heras". Cartelera Turia, núm. 176, 1979.

García Cisneros, F.: "Nuevos pintores de Valencia". Noticias de Arte, juny, Nova York 1982.

García, Manuel: "El paisaje de carteles de Artur Heras". Unomásuno, México, 12-V-1994.

García, Manuel: "El pintor y grafista Artur Heras". Unomásuno, suplement dissabte, Mèxic, 2-VII-1994.

García, Manuel: "Las huellas de un recorrido". Lápiz, núm. 102, 1994.

García, Manuel: "Las huellas de un recorrido: Entrevista con Artur Heras". Diputació València 1995.

García, Manuel: "Carteles de Artur Heras en México". El Temps, núm. 607, 1996.

García, Manuel: "Artur Heras". Lápiz, núm. 157, 1999.

García, Manuel: "Artur Heras" Turia, 10-04-2008.

García, Vicente: "Recapitulación de la actividad artística en Valencia". Suma y Sigue, núms. 1/2, València 1966.

García -Bandrés, Luis J.: "El hiperrealismo o el presente en el arte. Heras, Boix y Armengol, representantes de esta tendencia exponen en una sala de nuestra ciudad". Heraldo de Aragón, XII1973.

Garín Ortiz de Taranco, F. M^a.: Historia del arte de Valencia. Caja de Ahorros de Valencia, València 1978.

Garnería, J.: "El arte contemporáneo en el País Valenciano". Artes Plásticas, núms. 33/34, 1970.

Garnería, J.: "Pintors d'ara". Batlia, núm. 6, València 1985.

Garnería, J.: "Del realismo a la figuración en la plástica española contemporánea". Levante, València1992.

Garnería, J.: "Artur Heras". Levante, suplement Posdata, 21-X-1993.

Garnería, J.: "Artur Heras. El retorno del artista". Las Provincias, València, 30-X-1999.

Gascó, Antonio: "Símbolos y vivencias", Postdata-Levante, 15-I-1999.

Giralt-Miracle, Daniel: "Armengol, Heras, Boix". Destino, maig 1971.

Gámez, Carlos: "Artur Heras". El Temps, núm. 389, València 1991.

Güemes, C.: "Artur Heras: volver a la cuartilla en blanco". El Financiero, suplement cultural, Mèxic, 30-I-1997.

Hierro, José: "A.H.". Artes, gener 1971.

Iglesias del Marquet, J.: "Los falsos espejos de A. Heras". Diario de Barcelona, 14-V-1977.

Jarque, Vicente: "Tres artistas y un destino". El País, suplement Babelia, 13-V-1995.

Jordi, E.: L'art contemporani. Proa, Barcelona 1972.

Lajara, P.: "Artur Heras", Contrastes, Octubre-Noviembre 1999.

Lobo, Abel: "Artur Heras ex-director de la Sala Parpalló". Turia, núm. 1.646, 1995.

Logroño, M.: "Artur Heras: Lo íntimo y lo hostil". Diario de Madrid, 30-I-1971.

López Chavarín, ED.: "Heras: entre la biografía y la antología". Las Provincias, 31-XII-1992.

López, J.A.: (ed.) "Arte español '82". Lápiz, Madrid 1982.

Lorente, M.: "Artur Heras". Pueblo, 10-I-1971.

Lucas, Pascual: "Entrevista con Artur Heras". Cimal, núm. 38, 1990.

Llorens Serra, T.: "Crónica de Valencia. El Salón de Otoño". Artes, núm. 72, 2a época, Madrid 1965.

Llorens Serra, T.: "Problemas y tendencias de la pintura actual valenciana". Suma y Sigue, març, València 1966.

Llorens Serra, T.: "Boix, Heras, Armengol". Gorg, núm. 29, 1972.

Llorens Serra, T.: "La pintura de Armengol, Boix y Heras". Artes, núm. 65, 2a época, Madrid 1975.

Marco, Carlos D.: "El final de la utopía". Aquí, núm. 54, 1992.

Marí, R.: "Heras, Boix y Armengol". Las Provincias, 10-XI-1989.

Marín, Emili: "Entrevista amb Artur Heras". Saó, núm. 158, desembre 1992.

Marín Viadel, R.: El realisme social en la plàstica valenciana contemporània, 1964-1975. Nau Llibres, Departament d'Estètica de la Universitat de València, València 1981.

Marín Viadel, R.: Catálogo razonado Donación Martínez-Guerricabeitia, Universidad de Valencia, 2002.

Marsá, A.: "Tres artistas". El Correo Catalán, 29-I-1972.

Martínez Andrés, F.: "Boix, Heras y Armengol". ABC de las artes, 26-V-1995.

Martínez Velasco, J.: "Boix, Heras y Armengol". Tele-Exprés, 28-X-1973.

Matadamas, Mª Elena: "El mejor cartel: El guernica". El Universal, suplement cultural, Mèxic, 19-V-1994.

Matadamas, Mª Elena: "Artur Heras". El Universal, Mèxic, 27-VII-1996.

Millas, J.: "Quinientos años de retratos en una sala de arte de Valencia". El País, 15-IV-1981.

Miró, A.: "Cinco Pintores jóvenes". Ya, 31-I-1971.

Monjo, J.M.: "Artur Heras". Canigó, 8-XI-1975.

Moreno Galván, J.M.: "Boix, Heras, Armengol en la Galería Adrià". Triunfo, 11-III-1972.

Moschel, Jurgen: "Das Überlistete Bild". Die Zeit, 16-XI-1976.

Muñoz Ibáñez, M.: "La introspección como fenómeno progresivo en la pintura actual del País Valenciano: Martí Quinto, Javier Calvo, Artur Heras, Joaquín Michavila". Cimal, núm. 4, 1979.

Muñoz Ibañez, M.: La pintura contemporánea del País Valenciano. 1900-1980. Prometeo, València1981.

Muñoz Peirats, M^a.J.: "Armengol, Heras, Boix a tres bandas". Levante, 5-XI-1989.

Muñoz Peirats, M^a.J.: "Artur Heras expone". Levante, suplement Posdata, 12-I-1996.

Muñoz, Gustau: "Herència d'una època" Ed. Tàndem-Arguments 2007.

N.C.: "L'expressió visual d'Artur Heras", El Temps, núm. 800, 1999.

Obiol, Mª José: "Artur Heras". El País, 18-IV-1993.

Ochoa, Guillermina: "Los cien carteles de Artur Heras". Summa, Mèxic, 14-V-1994.

Oleaque, Joan M.: "El quadern de tardor d'Artur Heras". El Temps, núm. 607, 1996.

Ortega, Adriana: "Exposición pictórica de Artur Heras". El Universal. Mèxic, 19-V-1994.

Palacios, Cynthia: "Cuando la imagen se convierte en estética". El Nacional, Mèxic, 28-I-1997.

Peguero, Raquel: "El escepticismo de la cultura". La Jornada, Mèxic, 27-V-1994.

Peiró, Juan Bta.: "Boix, Heras y Armengol". Levante, suplement Posdata, 12-V-1995.

Peiró, Juan Bta.: "Elogio de la fortuna". Levante, suplement Posdata, 26-I-1996.

Pellicer, N.: "Un trío de ases". El Mundo, 19-V-1995.

Planells, M.: "Más allá del realismo en pintura. Al servicio de una sociedad neurótica". Diario de Mallorca, 21-II-1973.

Prats, Carmen: "El orden perfectible de lo cotidiano". Qué y dónde. 15-V-1995.

Prats Rivelles, R.: "La colección de grabados del Ayuntamiento de Valencia". Reüll, núm. 2, 1983.

Prats Rivelles, R.: "La personalidad creadora de Artur Heras". Qué y dónde, núm. 768, 1992.

Puig, A.: "Heras". Gaceta del Arte, núm. 22, 1974.

Ramos, Marta: "Artur Heras abre el 25 aniversario de Cànem", Castellón al día, 11-I-1999.

Ravelo, Renato: "Entrevista a Artur Heras". La Jornada, Mèxic, 25-I-1997.

Real, Olga: "Artur Heras regresa al mundo de las exposiciones". Hoja del lunes, 16-XI-1992.

Reich, G.: "Nr.0162: Lorca". Münchsrer Merkur, núm. 275, 1976.

Rodríguez Aguilera, C.: "Boix, Heras y Armengol en el Colegio de Arquitectos de Barcelona". Bellas Artes, núm. 10, 1971.

Rodríguez-Cruells, M.: "Artur Heras". Canigó, núm. 422, 1975.

Roig, A.: Art viu del nostre temps. Ed. Diputació de València, València 1984.

Rubio, Lourdes: "Trayectos". Levante, suplement Posdata, 5-XI-1993.

S.L.: "Presentación de serigrafías de Boix, Heras y Armengol en la Galería Salom". Levante, febrer 1972.

Sandoval, J.A.: "Arturo Heras, un pintor vanguardista para discutir". Diario Montañés, 19-IV-1972.

Sebastià, Jordi: "Artur Heras: l'artista continua". El Temps, núm. 582, 1995.

Seguí, J.R.: "El regreso de Artur Heras". Levante, 31-V-1992.

Seguí, J.R.: "El camino del arte". El Mundo, 4-XII-1992.

Sentí Esteve, C.: "Entrevista con Boix, Heras y Armengol". Levante, 25-II-1972.

Subirachs, J.C.: "La evidencia de Heras" Balearia Magazine junio 2006

Todoí, V.: "Variacions sobre el símbol de la bandera". Avui, 29-II-1980.

Tuñón, A.: "Bandera - Bandera, un truco vanguardista". Mundo Diario, 11-VIII-1979.

Ulpiano, Rosa: "Artur Heras" Levante 04-11-2005.

Vallés Rovira, Josep: "Heras". Tele-Exprés, 13-V-1977.

Ventura Meliá, R.: "Artur Heras". Avui, 11-IX-1977.

Ventura Meliá, R.: "Artur Heras, pintor". Levante, 19-XI-1992.

Ventura Meliá, R.: "Boix, Heras, Armengol, treinta años después". Levante, 38-IV-1995.

Villagómez: "Arte contratante". La Codorniz, Madrid 1977.

Villalba, Myriam: "La cuerda de los tres hilos". Diario 16, 28-IV-1995.